

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 20 Οκτωβρίου 2023
(OR. en)

14519/23

ENER 565
ENV 1164
CLIMA 499
IND 550
RECH 464
COMPET 1021
ECOFIN 1076

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	20 Οκτωβρίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	C(2023) 4080 final
Θέμα:	ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 20.10.2023 σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - C(2023) 4080 final.

σνημμ.: C(2023) 4080 final

Βρυξέλλες, 20.10.2023
C(2023) 4080 final

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20.10.2023

σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια

{SWD(2023) 647 final}

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20.10.2023

σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι περίπου 40 εκατομμύρια Ευρωπαίοι σε όλα τα κράτη μέλη, που αντιπροσωπεύουν το 9,3 % του πληθυσμού της Ένωσης, αδυνατούσαν να θερμάνουν επαρκώς την κατοικία τους το 2022. Πρόκειται για απότομη αύξηση από το 2021, όταν το 6,9 % του πληθυσμού βρισκόταν στην ίδια κατάσταση¹. Το ποσοστό έχει υπερδιπλασιαστεί για τα άτομα που ανήκουν στις χαμηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες. Τα εν λόγω αριθμητικά στοιχεία καταδεικνύουν τη σοβαρότητα της κατάστασης, που απαιτεί να αναλάβουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής δράση και να αντιμετωπίσουν τα βαθύτερα αίτια της ενεργειακής φτώχειας στο πλαίσιο μιας δίκαιης και ισότιμης μετάβασης, η οποία να διασφαλίζει ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο.
- (2) Η ενεργειακή φτώχεια είναι πολυδιάστατο φαινόμενο. Σε πολλές περιπτώσεις, η κατάσταση αυτή οφείλεται κυρίως σε τρία βαθύτερα αίτια, τα οποία συνδέονται με τις υψηλές ενεργειακές δαπάνες κατ' αναλογία προς τον προϋπολογισμό των νοικοκυριών, τα χαμηλά επίπεδα εισοδήματος και τη χαμηλή ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και των συσκευών. Η κατάσταση ενός νοικοκυριού μπορεί να επηρεάζεται περαιτέρω από γεωγραφικούς και κλιματικούς παράγοντες, από τα χαρακτηριστικά του νοικοκυριού, το φύλο, την υγεία και τις ειδικές ενεργειακές και μεταφορικές ανάγκες του νοικοκυριού. Συνεπώς, τα νοικοκυριά με μεγαλύτερες ενεργειακές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών με παιδιά, των ατόμων με αναπηρία και των ηλικιωμένων, είναι επίσης πιο ευάλωτα στην ενεργειακή φτώχεια και στις επιπτώσεις της. Οι γυναίκες, και ειδικότερα οι μόνες μητέρες και οι ηλικιωμένες γυναίκες, πλήττονται επίσης ιδιαίτερα από την ενεργειακή φτώχεια, λόγω των διαρθρωτικών ανισοτήτων στην κατανομή του εισοδήματος, της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και του χάσματος μεταξύ των φύλων όσον αφορά τη φροντίδα.
- (3) Οι υψηλές τιμές της ενέργειας έχουν επηρεάσει τις αγορές ενέργειας της Ένωσης από τα μέσα του 2021. Αυξάνεται ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξόφληση των λογαριασμών ενέργειας. Το φαινόμενο αυτό δεν περιορίστηκε στους πολίτες χαμηλού εισοδήματος και στους ευάλωτους πολίτες, οι οποίοι

¹ Πηγή: Eurostat (ilc_mdcs01)

δαπάνησαν δυσανάλογα υψηλότερο μερίδιο του εισοδήματός τους για ενέργεια, αλλά επηρέασε επίσης πολλούς πολίτες μεσαίου εισοδήματος. Η Ένωση ενήργησε ενωμένη εντός του σχετικού ευρωπαϊκού πλαισίου και των διεθνών δεσμεύσεων για να διευκολύνει την κατάσταση των Ευρωπαίων πολιτών. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω και καλά στοχευμένες δράσεις σε εθνικό επίπεδο.

- (4) Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από κοινού από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017², και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών³, που εγκρίθηκαν το 2015, περιλαμβάνουν την ενέργεια μεταξύ των βασικών υπηρεσιών στις οποίες όλοι έχουν δικαίωμα πρόσβασης. Πρέπει να παρέχεται στήριξη στα άτομα σε κατάσταση ανάγκης για την πρόσβαση στις εν λόγω υπηρεσίες. Ο πυλώνας αναφέρεται επίσης στο δικαίωμα σε κατάλληλη βοήθεια και προστασία από αναγκαστικές εξώσεις από την κατοικία⁴.
- (5) Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία⁵ τονίζει ότι η μετάβαση πρέπει να είναι δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς, δίνοντας προτεραιότητα στον άνθρωπο και μεριμνώντας ιδιαίτερα για τη στήριξη των περιφερειών, των κλάδων, των εργαζομένων, των νοικοκυριών και των καταναλωτών που θα έρθουν αντιμέτωποι με τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην εν λόγω μετάβαση. Επιπλέον, η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις»⁶ υπογραμμίζει ότι η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας θα προσπορίσει στην Ένωση τα εργαλεία που θα εξασφαλίσουν περισσότερη προς τα άνω σύγκλιση, κοινωνική δικαιοσύνη και κοινή ευημερία.
- (6) Η σύσταση (ΕΕ) 2020/1563⁷ και το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής⁸ παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια, καθώς και σχετικά με τον ορισμό του τι συνιστά σημαντικό αριθμό νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια. Στη σύσταση προσδιορίζεται ένα σύνολο 13 δεικτών ενεργειακής φτώχειας από τους οποίους τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν εκείνους που είναι διαθέσιμοι και συναφείς με το πλαίσιο τους, προκειμένου να εντοπίσουν την ενεργειακή φτώχεια στην επικράτειά τους, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές πτυχές της ενεργειακής φτώχειας, και να χρησιμοποιήσουν εναλλακτικά σύνολα δεδομένων για να λάβουν υπόψη τις τοπικές πραγματικότητες, όπως η υπερθέρμανση το καλοκαίρι, το φύλο και το εθνοτικό υπόβαθρο, καθώς και διασταυρούμενα δεδομένα για το εισόδημα και την κατανάλωση ενέργειας

² Διοργανική διακήρυξη για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΕ C 428 της 13.12.2017, σ. 10).

³ [Να αλλάξουμε τον κόσμο μας: η Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη \(un.org\)](#), A/RES/70/1.

⁴ Αρχές 19 «Στέγαση και βοήθεια για τους αστέγους» και 20 «Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες».

⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» [COM(2019) 640 final].

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Μια ισχυρή Ευρώπη για δίκαιες μεταβάσεις» [COM(2020) 14 final].

⁷ Σύσταση (ΕΕ) 2020/1563 της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια (ΕΕ L 357 της 27.10.2020, σ. 35).

⁸ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την ενεργειακή φτώχεια (SWD(2020)960 final)

προκειμένου να κατανοήσουν τις συνδεδεμένες με την οικονομική προσιτότητα προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα νοικοκυριά σε κατάσταση ενεργειακής φτώχειας.

- (7) Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα⁹ υπενθυμίζει ότι η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη αποτελούν καθοριστικές αρχές των πολιτικών της Ένωσης στην πορεία προς την πράσινη μετάβαση και συνιστούν προϋπόθεση για την ευρεία και διαρκή δημόσια στήριξή της.
- (8) Οι στόχοι που ορίζονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, στη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη δίκαιη μετάβαση και στις συστάσεις της Επιτροπής σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια παρέχουν ένα πλαίσιο για τον προσδιορισμό της ενεργειακής φτώχειας στα κράτη μέλη, δίνοντας έμφαση στις αρχές της πρόσβασης στην ενέργεια, της συμπεριληπτικότητας, της δίκαιης μεταχείρισης, χωρίς να μένει κανείς στο περιθώριο. Όλες αυτές οι αρχές ισχύουν για τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια. Η ενέργεια είναι η βασική υπηρεσία για την οποία τα κενά πρόσβασης είναι τα υψηλότερα στην ΕΕ¹⁰.
- (9) Η έννοια της ενεργειακής φτώχειας εισήχθη το 2009 με την οδηγία 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹¹ και, έκτοτε, έχει διευρυνθεί στο πλαίσιο του προτάγματος μιας δίκαιης και ισότιμης ενεργειακής μετάβασης. Οι πλέον πρόσφατες νομικές εξελίξεις που επέφερε η δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 %¹² παρουσιάζουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της ενεργειακής φτώχειας. Η δέσμη μέτρων εισήγαγε έναν πρώτο ορισμό της ενεργειακής φτώχειας σε επίπεδο Ένωσης στην οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹³, σε συνδυασμό με διατάξεις για την ιεράρχηση των μέτρων ενεργειακής απόδοσης και ανακαίνισης κτιρίων μεταξύ των ενεργειακά φτωχών ομάδων και άλλων ευάλωτων ομάδων.
- (10) Η ενεργειακή φτώχεια αφορά όλα τα κράτη μέλη. Επομένως, το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁴ απαιτεί από τα κράτη μέλη να εκτιμούν τον

⁹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα (2022/C 243/04) (ΕΕ C 243 της 27.6.2022, σ. 35).

¹⁰ SWD(2023) 213 final/2.

¹¹ Οδηγία 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ (ΕΕ L 211 της 14.8.2009, σ. 55).

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών [COM(2021) 550 final].

¹³ Οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Σεπτεμβρίου 2023, για την ενεργειακή απόδοση και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2023/955 (ΕΕ L 231 της 20.9.2023, σ. 1).

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 663/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 94/22/ΕΚ, 98/70/ΕΚ, 2009/31/ΕΚ, 2009/73/ΕΚ, 2010/31/ΕΕ, 2012/27/ΕΕ και 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών 2009/119/ΕΚ και (ΕΕ) 2015/652 του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 1).

αριθμό των πολιτών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, να καθορίζουν στόχο για τη μείωση του εν λόγω αριθμού εάν είναι σημαντικός και να περιγράφουν, στα τελικά εθνικά σχέδιά τους για την ενέργεια και το κλίμα, τις πολιτικές και τα μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας. Τα κράτη μέλη όφειλαν να υποβάλουν τις πληροφορίες αυτές για πρώτη φορά το 2019.

- (11) Η ενσωμάτωση ορισμού της ενεργειακής φτώχειας στο εθνικό δίκαιο αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την αναγνώριση και τον εντοπισμό του προβλήματος και του ευρύτερου πλαισίου του. Το βήμα αυτό θα στηρίξει όλους τους σχετικούς παράγοντες στον σχεδιασμό των κατάλληλων απαντήσεων για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τον συνδυασμό των τριών κύριων αιτιών της, δηλαδή του χαμηλού εισοδήματος, των υψηλότερων λογαριασμών ενέργειας και της χαμηλής ενεργειακής απόδοσης.
- (12) Η έννοια της ενεργειακής φτώχειας είναι συνδεδεμένη πλην όμως διακριτή από την έννοια των ευάλωτων πελατών. Σύμφωνα με το άρθρο 28 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁵ και το άρθρο 3 παράγραφος 3 της οδηγίας 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁶, τα κράτη μέλη πρέπει να ορίσουν την έννοια των «ευάλωτων πελατών», η οποία μπορεί να αναφέρεται στην ενεργειακή φτώχεια αλλά και σε άλλα κριτήρια, όπως στην κρίσιμη εξάρτηση από ηλεκτρικό εξοπλισμό για λόγους υγείας και στην ηλικία.
- (13) Δεκαοκτώ κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει την ενεργειακή φτώχεια ως διακριτό φαινόμενο στα υφιστάμενα εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα, ωστόσο οι λεπτομέρειες σχετικά με τους ορισμούς, τη σαφή μέτρηση και τις άμεσες πολιτικές για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας καλύπτονται από τα μισά περίπου κράτη μέλη¹⁷.
- (14) Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να επικαιροποιήσουν τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα έως τον Ιούνιο του 2024. Θα πρέπει να υποστηριχθούν στη διαδικασία αυτή και για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας σε εθνικό επίπεδο με αποτελεσματικές δέσμες μέτρων πολιτικής και περαιτέρω καθοδήγηση που θα συμπληρώνουν τη σύσταση (ΕΕ) 2020/1563 της Επιτροπής.

¹⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125).

¹⁶ Οδηγία 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 2003/55/ΕΚ (ΕΕ L 211 της 14.8.2009, σ. 94).

¹⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Ενέργειας, Bouzarovski, S., Thomson, H., Cornelis, M. et al., Towards an inclusive energy transition in the European Union : confronting energy poverty amidst a global crisis (Προς μια συμπεριληπτική ενεργειακή μετάβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση: αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας εν μέσω μιας παγκόσμιας κρίσης), Υπηρεσία Εκδόσεων, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/103649>.

- (15) Με τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/955 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁸ συστάθηκε το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα, με σκοπό την αντιμετώπιση και την πρόληψη των δυνητικών αρνητικών διανεμητικών επιπτώσεων που προκύπτουν από την επέκταση της κάλυψης των κτιρίων και των οδικών μεταφορών από ένα νέο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ για τους δύο αυτούς τομείς και τη μικρή βιομηχανία (ΣΕΔΕ2) σύμφωνα με την οδηγία 2003/87/ΕΚ¹⁹. Το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα αποσκοπεί στην παροχή χρηματοδότησης στα κράτη μέλη για τη στήριξη των ευάλωτων νοικοκυριών, συμπεριλαμβανομένων των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, των ευάλωτων πολύ μικρών επιχειρήσεων και των ευάλωτων χρηστών των μεταφορών που πλήττονται ιδιαίτερα από φτώχεια στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών, με τη στήριξη επενδύσεων για αυξημένη ενεργειακή απόδοση και πρόσβαση σε κινητικότητα και μεταφορές μηδενικών και χαμηλών εκπομπών. Για να αποδεσμευτεί η χρηματοδότηση, τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλουν τα κοινωνικά τους σχέδια για το κλίμα έως τον Ιούνιο του 2025, τα οποία θα βασίζονται στις επικαιροποιήσεις των εθνικών σχεδίων τους για την ενέργεια και το κλίμα του 2024.
- (16) Η επικαιροποίηση των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα και η κατάρτιση των κοινωνικών σχεδίων για το κλίμα σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2023/955 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αποτελούν ευκαιρία για τα κράτη μέλη να αποτυπώσουν όχι μόνο την υψηλότερη φιλοδοξία του νομικού πλαισίου της Ένωσης όσον αφορά τους στόχους για την ενέργεια και το κλίμα, αλλά και να προωθήσουν τη δίκαιη μεταχείριση και να παράσχουν ένα σταθερό πλαίσιο για τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας.
- (17) Η συλλογή δεδομένων κατάλληλων δεικτών είναι καίριας σημασίας για τον προσδιορισμό του αριθμού των ατόμων που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια. Οι προαιρετικές ad hoc ενότητες των ευρωπαϊκών στατιστικών για το εισόδημα, την κοινωνική ένταξη και τις συνθήκες διαβίωσης, όπως η ενότητα του 2023 σχετικά με την αδυναμία να διατηρηθεί επαρκώς δροσερή η κατοικία κατά τους θερινούς μήνες και με την οικονομική δυνατότητα του νοικοκυριού να έχει επαρκές επίπεδο κατανάλωσης ενέργειας στο σπίτι ή η ενότητα του 2024 σχετικά με την ενεργειακή απόδοση μπορούν να παράσχουν πρόσθετα χρήσιμα δεδομένα σχετικά με τον προσδιορισμό του αριθμού των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια σε εθνικό ή περιφερειακό πλαίσιο. Δεδομένης της αυξανόμενης πιθανότητας κυμάτων καύσωνα λόγω της κλιματικής αλλαγής, οι πληροφορίες σχετικά με την ικανότητα του νοικοκυριού να καλύπτει όλες τις ενεργειακές ανάγκες στο σπίτι θα επέτρεπαν την καλύτερη και πιο στοχευμένη υιοθέτηση πολιτικών και επιλογών για την καταπολέμηση της ζέστης και άλλων κλιματικών κινδύνων, καθώς και των επιπτώσεων της ενεργειακής φτώχειας.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/955 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, για τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060.

¹⁹ Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 275 της 25.10.2003, σ. 32).

- (18) Σε ορισμένα κράτη μέλη, η ενεργειακή φτώχεια αντιμετωπίζεται κυρίως από τη σκοπιά της οικονομικής προσιτότητας μέσω καθεστώτων στήριξης για τα ευάλωτα νοικοκυριά, τα οποία αντιμετωπίζουν την οικονομική μη προσιτότητα της στέγασης και της ενέργειας, για παράδειγμα, με τη μορφή φορολογικών μειώσεων, κοινωνικών τιμολογίων, ενεργειακών κουπονιών ή επιδομάτων θέρμανσης. Όλα τα μέτρα που αφορούν τις τιμές μεταβάλλουν το οριακό κόστος της κατανάλωσης ενέργειας. Τα εν λόγω καθεστάτα είναι σημαντικά σε περιόδους κρίσης και αναγκαία ελλείπει διαρθρωτικών αναβαθμίσεων, αλλά δεν παρέχουν τη βάση για διαρθρωτικές βελτιώσεις προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών. Μπορούν να μειώσουν τα κίνητρα για ελάττωση της κατανάλωσης ενέργειας και για επένδυση σε μέτρα ενεργειακής απόδοσης. Τα εισοδηματικά μέτρα παρέχουν επίσης άμεση ανακούφιση, χωρίς να μεταβάλλουν άμεσα το οριακό κόστος της κατανάλωσης ενέργειας, αλλά δεν έχουν μακροπρόθεσμη επίπτωση στη ζήτηση ενέργειας. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε μέτρα που ενδυναμώνουν και δίνουν τη δυνατότητα στα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και στα ευάλωτα νοικοκυριά να λάβουν τα δικά τους μέτρα για τη βελτίωση του τρόπου ζωής τους όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση και την κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
- (19) Όσον αφορά τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν έναν συνδυασμό προσεγγίσεων και δράσεων που ποικίλλουν ως προς τον αντίκτυπο στους τελικούς καταναλωτές: τα μέτρα στήριξης μέσω των τιμών στοχεύουν άμεσα στην τελική τιμή ενέργειας που καταβάλλεται· τα καθεστάτα εισοδηματικής στήριξης διατηρούν το μήνυμα των τιμών της αγοράς και, ως εκ τούτου, εξακολουθούν να παρέχουν κίνητρα για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, αυξάνοντας παράλληλα την οικονομική προσιτότητα της κατανάλωσης ενέργειας, ενώ τα πιο διαρθρωτικά μέτρα αποβλέπουν στη μακροπρόθεσμη οικονομική προσιτότητα των ενεργειακών συστημάτων. Τα διαρθρωτικά μέτρα είναι μέτρα που αντιμετωπίζουν τα βαθύτερα αίτια της ενεργειακής φτώχειας μέσω επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση ή τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Έχουν μακροχρόνιες επιπτώσεις και στηρίζουν τον στόχο της Ένωσης για δίκαιη ενεργειακή μετάβαση. Επομένως, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα μέτρα αυτά σε συνδυασμό με συμπληρωματικά συναφή κοινωνικά μέτρα. Τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να αποσκοπούν στη διαφοροποίηση των ενεργειακών επιλογών για τους πελάτες, ενώ παράλληλα θα αποτρέπουν τον εγκλωβισμό των ευάλωτων πελατών στα ορυκτά καύσιμα, και ιδίως στο ορυκτό αέριο, τον γαιάνθρακα και το πετρέλαιο, και τον κίνδυνο να βρεθούν αντιμέτωποι με αυξανόμενες δαπάνες δικτύου και διοικητικές δαπάνες κατά τη διάρκεια της μετάβασης. Ως εκ τούτου, η αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και η διασφάλιση δίκαιης μετάβασης εξαρτώνται σε καθοριστικό βαθμό από το μείγμα πολιτικής που επιλέγεται.
- (20) Κατά τη διάρκεια της ενεργειακής κρίσης, η ανάγκη προστασίας των καταναλωτών από τις υψηλές και ασταθείς τιμές ενέργειας είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η χρήση εισοδηματικών και τιμολογιακών μέσων σε ολόκληρη την Ένωση. Ωστόσο, τα μέτρα δεν ήταν, ως επί το πλείστον, επαρκώς στοχευμένα. Μολονότι τα μέτρα εισοδηματικής στήριξης παρέχουν πολύτιμα δίχτυα κοινωνικής ασφάλειας, μπορούν να αναπτυχθούν γρήγορα και, όταν είναι στοχευμένα, μπορούν να παράσχουν άμεση ανακούφιση στα πληττόμενα νοικοκυριά, είναι πιθανό να μην έχουν διαρθρωτικό αντίκτυπο πέραν της περιόδου εκταμίευσης ή εφαρμογής και ενδέχεται να δημιουργήσουν φαινόμενα εγκλωβισμού στα ορυκτά καύσιμα και εξάρτηση από τις

επιδοτήσεις. Τα εν λόγω μέτρα ενέχουν επίσης τον κίνδυνο μείωσης της δημόσιας χρηματοδότησης από μέτρα πιο διαρθρωτικού χαρακτήρα που χαρακτηρίζονται από ένταση κεφαλαίου, όπως οι ανακαινίσεις κτιρίων.

- (21) Η πρόσβαση στην ενέργεια στην Ένωση κατοχυρώνεται από το νομικό πλαίσιο της ΕΕ, παρέχεται δε καθολική υπηρεσία στους καταναλωτές, ιδίως για την ηλεκτρική ενέργεια. Εκτός από τη στήριξη της οικονομικής προσιτότητας για όσους έχουν ανάγκη, τα περισσότερα κράτη μέλη εφαρμόζουν καθεστώς ύστατου προμηθευτή για την προστασία των καταναλωτών σε περίπτωση αδυναμίας του προμηθευτή να τηρήσει τις υποχρεώσεις του. Για την περαιτέρω προστασία των καταναλωτών και τη διασφάλιση της συνέχειας του εφοδιασμού, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να ορίσουν ύστατο προμηθευτή.
- (22) Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 11 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944, οι προμηθευτές ενημερώνουν δεόντως τους οικιακούς πελάτες σχετικά με εναλλακτικά μέτρα έναντι της αποσύνδεσης αρκετά πριν από τυχόν προβλεπόμενη αποσύνδεση. Οι ευάλωτοι πελάτες θα πρέπει να προστατεύονται επαρκώς από τυχόν αποσύνδεσή τους από την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και δεν θα πρέπει να βρίσκονται σε θέση που να τους υποχρεώνει να αποσυνδεθούν. Προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση στην ενέργεια για τους πλέον ευάλωτους, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να αναλάβουν δράση αξιοποιώντας τις ορθές πρακτικές στον τομέα αυτό σε ολόκληρη την Ένωση.
- (23) Λόγω του πολύπλοκου χαρακτήρα της, η ενεργειακή φτώχεια πρέπει να αντιμετωπιστεί ως διεπιστημονικό ζήτημα, το οποίο απαιτεί μια πολυτομεακή προσέγγιση που θα περιλαμβάνει πρωτίστως, αλλά όχι μόνο, τους τομείς της ενεργειακής και κοινωνικής πολιτικής, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις πολύ συγκεκριμένες νομικές υποχρεώσεις που προβλέπει η νομοθεσία για την ενέργεια και για το κλίμα. Ως εκ τούτου, το σύστημα διακυβέρνησης για την ενεργειακή φτώχεια θα πρέπει να επιτρέπει τη διατομεακή και κάθετη συνεργασία μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών κυβερνητικών δομών, καθώς και την ευρύτερη διαβούλευση με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και τους κοινωνικούς εταίρους από διάφορους τομείς, ώστε να συμβάλουν στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Για τον σκοπό αυτό θα μπορούσε επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο πολυεπίπεδου διαλόγου για την ενέργεια και το κλίμα κατά το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999.
- (24) Το ισχυρό σημείο των παρατηρητηρίων ενεργειακής φτώχειας είναι ότι φέρνουν σε επαφή όλους τους βασικούς εμπλεκόμενους παράγοντες ώστε να κατανοήσουν διατομεακά την κατάσταση της ενεργειακής φτώχειας σε όλα τα επίπεδα. Πρόκειται λοιπόν για ένα πολυτομεακό εργαλείο διακυβέρνησης, το οποίο μπορεί να χρησιμεύσει ως εμβληματικό έργο για άλλους τομείς πολιτικής. Τα παρατηρητήρια αυτά μπορούν επίσης να αποτελέσουν μια πλατφόρμα για τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών στον εθνικό και τοπικό διάλογο, παρέχοντας βασικές πληροφορίες σχετικά με το πρόβλημα της ενεργειακής φτώχειας και προτείνοντας πρωτοβουλίες πολιτικής.

- (25) Η πράξη έχει δείξει ότι η εμπιστοσύνη αποτελεί ένα βασικό στοιχείο για την επιτυχή συμμετοχή των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, τόσο στον εντοπισμό όσο και στην προσέγγιση των δικαιούχων των καθεστώτων στήριξης.
- (26) Η αποτελεσματική επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών με φιλικό προς τον χρήστη τρόπο διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας. Τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια έχουν διαφορετικές ανάγκες και ικανότητες συμμετοχής και, ενδεχομένως, περιορισμένη πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες. Τα δίκτυα παροχής συμβουλών στον τομέα της ενέργειας ή οι υπηρεσίες μίας στάσης, όπως ορίζονται στην οδηγία (ΕΕ) 2023/1791 μαζί με τις προτάσεις για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικά εργαλεία. Τα εργαλεία αυτά θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμα και προσαρμοσμένα στις ανάγκες των νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα, των ευάλωτων ή όσων πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, και θα μπορούσαν επίσης να παρέχονται μέσω εργαζομένων στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας και της φροντίδας υγείας, ή άλλων εργαζομένων πρώτης γραμμής που βρίσκονται σε τακτική άμεση επαφή με τις εν λόγω πληθυσμιακές ομάδες.
- (27) Με τη δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 % και την ανακοίνωση «REPowerEU: Κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο προσιτή οικονομικά, εξασφαλισμένη και βιώσιμη ενέργεια»²⁰, η Επιτροπή δήλωσε σαφώς ότι τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης, μεταξύ άλλων στον τομέα των κτιρίων, αποτελούν αποτελεσματικές δράσεις για την ενδυνάμωση και την προστασία των ενεργειακά φτωχών και ευάλωτων νοικοκυριών. Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων μπορεί να μετριάσει τις δυνητικές αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις και να μεγιστοποιήσει τα κοινωνικά οφέλη, ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στα κτίρια με τη χειρότερη ενεργειακή απόδοση και την άμβλυνση, ή ακόμη και την πρόληψη, της ενεργειακής φτώχειας.
- (28) Η προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση αποτελεί βασική αρχή που κατοχυρώνεται στο δίκαιο της Ένωσης. Το άρθρο 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791 παρέχει τη νομική βάση για την εφαρμογή της. Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και συμβάλλει στην ευημερία των ανθρώπων εν γένει και των κατοίκων ειδικότερα.
- (29) Η προτεραιότητα στην ανακαίνιση των κτιρίων με τη χειρότερη ενεργειακή απόδοση επιτρέπει την άμεση αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, δεδομένου ότι τα άτομα που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και τα ευάλωτα άτομα τείνουν να ζουν σε τέτοια κτίρια. Μέσω της ενεργειακής ανακαίνισης, οι ενεργειακές ανάγκες θέρμανσης και ψύξης των κατοικιών μπορούν να μειωθούν σημαντικά και, κατά συνέπεια, οι κάτοικοι μπορούν να αντεπεξέλθουν οικονομικά σε ένα κατάλληλο κλίμα εσωτερικού χώρου με χαμηλότερους λογαριασμούς ενέργειας, γεγονός που συμβάλλει στην έξοδο

²⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών REPowerEU: Κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο προσιτή οικονομικά, εξασφαλισμένη και βιώσιμη ενέργεια [COM(2022)108 final].

των νοικοκυριών από την ενεργειακή φτώχεια. Επιπλέον, η αναβάθμιση της ενεργειακής ανακαίνισης κτιρίων μπορεί να δημιουργήσει και να διατηρήσει θέσεις εργασίας που συμβάλλουν έμμεσα στην ευημερία του πληθυσμού. Το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους²¹ είναι μια πρωτοβουλία της Ένωσης που έχει ως στόχο να συμβάλει στην υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, δίνοντας προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση, την οικονομική προσιτότητα και τη συμπεριληπτικότητα.

- (30) Οι θετικές επιπτώσεις των ανακαινίσεων κτιρίων, μεταξύ άλλων στις συνθήκες διαβίωσης, μπορούν να μεγιστοποιηθούν μέσω ολοκληρωμένων, συμμετοχικών προσεγγίσεων σε επίπεδο συνοικίας, όταν η ενεργειακή ανακαίνιση σε ενεργειακά φτωχές γειτονιές ενσωματώνεται σε ευρύτερα προγράμματα κοινωνικής ένταξης και αστικής ανάπτυξης. Ο διαχωρισμός των κινήτρων μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για την ανακαίνιση των κτιρίων, μεταξύ άλλων επειδή οι ενοικιαστές δεν έχουν τις ίδιες δυνατότητες με τους ιδιοκτήτες κατοικιών όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με βελτιώσεις κατοικιών. Διαχωρισμός κινήτρων προκύπτει όταν τα οφέλη μιας συναλλαγής ή μιας επένδυσης δεν ωφελούν άμεσα τον παράγοντα που επωμίζεται το κόστος της συναλλαγής ή της επένδυσης.
- (31) Τα ευάλωτα νοικοκυριά πρέπει να προστατεύονται από το υψηλότερο κόστος στέγασης που μπορεί να ακολουθήσει τις ανακαινίσεις και να οδηγήσει σε εξώσεις, εκτοπίσεις και εξευγενισμό. Ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας τα κράτη μέλη να παρακολουθούν προσεκτικά το συνολικό μείγμα πολιτικών τους όσον αφορά τις άμεσες ή έμμεσες αρνητικές επιπτώσεις στα ευάλωτα νοικοκυριά. Τα μέτρα για την προστασία των ενοικιαστών από αρνητικές και ανεπιθύμητες επιπτώσεις μπορούν να περιλαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη υπό όρους για εργασίες ανακαίνισης που αποτρέπουν την έξωση των ενοικιαστών, φορολογικά κίνητρα για τους ιδιοκτήτες, χρηματοδοτική στήριξη για διακανονισμό ή αναπρογραμματισμό καθυστερούμενων μισθωμάτων για φτωχότερα νοικοκυριά, ανώτατο όριο στην αύξηση του ενοικίου εάν ο ιδιοκτήτης λάβει δημόσια χρηματοδοτική στήριξη, ή νομοθετικά μέτρα που διασφαλίζουν ισορροπία μεταξύ της αύξησης των ενοικίων και της εξοικονόμησης ενέργειας που επιτυγχάνεται μέσω της ανακαίνισης. Η επιβολή του κανονιστικού πλαισίου για την προστασία των ενοικιαστών και η αντιμετώπιση των ιδιοκτητών, καθώς και η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με το δικαίωμα στέγασης και τα δικαιώματα των ενοικιαστών έναντι εξώσεων αποτελούν επίσης σημαντικά βήματα.
- (32) Οι αρχές της ενεργειακής απόδοσης ισχύουν και για τις ενεργειακά αποδοτικές οικιακές συσκευές, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν σε σημαντική εξοικονόμηση ενέργειας. Τα πρότυπα για την ενεργειακή απόδοση, τα οποία εφαρμόζονται μέσω κανόνων οικολογικού σχεδιασμού και ενεργειακής επισήμανσης, μπορούν να επιφέρουν μεγάλη εξοικονόμηση ενέργειας στα νοικοκυριά στην Ένωση.
- (33) Τα έξυπνα συστήματα μέτρησης, τα οποία υποστηρίζουν ακριβείς και σχεδόν σε πραγματικό χρόνο ενδείξεις, επιτρέπουν στους καταναλωτές να παρακολουθούν την

²¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους: Αισθητικότητα, βιωσιμότητα, συμπεριληπτικότητα [COM (2021) 573 final].

ενέργεια που χρησιμοποιούν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, μπορούν δε να συμβάλουν στον εντοπισμό των ατόμων που αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια. Ως εκ τούτου, βοηθούν τους καταναλωτές να πάρουν τον έλεγχο της ενεργειακής τους συμπεριφοράς και να προσαρμόζουν την κατανάλωσή τους ώστε να διατηρούν υπό έλεγχο το κόστος τους, ενώ θέτουν τέλος στους λογαριασμούς κατ' εκτίμηση και στο πρόβλημα της αναδρομικής χρέωσης. Τούτο είναι εξαιρετικά σημαντικό για τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, τα οποία συχνά αντιμετωπίζουν αυστηρότερους οικονομικούς περιορισμούς και επηρεάζονται δυσανάλογα από τις διακυμάνσεις των τιμών της ενέργειας. Τα ενεργειακά φτωχά νοικοκυριά δεν θα πρέπει να αποκλείονται από την πρόσβαση σε έξυπνες τεχνολογίες που θα τα βοηθήσουν να μειώσουν ή να διαχειριστούν καλύτερα την ενεργειακή τους κατανάλωση, καθώς και να αξιοποιήσουν ευκαιρίες που θα τους επιτρέψουν να αποκομίσουν οφέλη από τις συνεχιζόμενες εξελίξεις στην ενεργειακή τεχνολογία και την ψηφιοποίηση.

- (34) Η απανθρακοποίηση του ενεργειακού συστήματος μέσω της σταδιακής κατάργησης των ορυκτών καυσίμων και της αντικατάστασής τους από ανανεώσιμες πηγές είναι κρίσιμης σημασίας για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής στην Ένωση. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και η απότομη αύξηση των τιμών της ενέργειας καταδεικνύουν την επείγουσα ανάγκη ταχύτερης απομάκρυνσης από το φυσικό αέριο για τη θέρμανση νοικοκυριών, διαδικασία κατά την οποία τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια θα χρειαστούν ιδιαίτερη προσοχή και στήριξη. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θέτει την αρχή ότι κανείς δεν μένει στο περιθώριο, η οποία είναι υψίστης σημασίας στο πλαίσιο αυτό. Η στήριξη των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια κατά τη μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα σε φθηνότερες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τον ενεργειακό τους εφοδιασμό αποτελεί κεντρικό στοιχείο για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας. Τούτο αποτυπώνεται και στο άρθρο 23 παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²², το οποίο απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την προσβασιμότητα σε ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές σε όλους τους καταναλωτές, ιδίως σε εκείνους των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος ή των ευάλωτων νοικοκυριών που διαφορετικά δεν θα διέθεταν επαρκή αρχικά κεφάλαια ώστε να επωφεληθούν.
- (35) Η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές είναι οικονομικά πιο προσιτή για τους καταναλωτές, εφόσον όμως αυτοί μπορούν να έχουν άμεση πρόσβαση σε αυτή. Τα συστήματα συλλογικής ιδιοκατανάλωσης μπορούν να ξεπεράσουν την περιορισμένη ικανότητα των ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών να έχουν πρόσβαση σε ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και να καθίστανται ενεργά ως καταναλωτές και συγχρόνως παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας («παραγωγοί-καταναλωτές»). Η ιδιότητα του παραγωγού-καταναλωτή και η συμμετοχή σε συστήματα συλλογικής ιδιοκατανάλωσης αποφέρουν ευρύτερα μη οικονομικού χαρακτήρα οφέλη: χειραφέτηση, νέες δεξιότητες και κοινωνική ένταξη για το άτομο, καθώς και εμπιστοσύνη και διασυνδέσεις για την κοινότητα.

²² Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την πρόωθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

- (36) Τα συστήματα συλλογικής ιδιοκατανάλωσης περιλαμβάνουν ενεργειακές κοινότητες και συστήματα κοινής χρήσης ενέργειας. Η Επιτροπή υποστηρίζει την εν εξελίξει αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης για τις ενεργειακές κοινότητες στα κράτη μέλη και προτείνει²³ ειδικές διατάξεις για την κοινή χρήση της ενέργειας. Οι δήμοι καλούνται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο καθιστώντας τα συστήματα συλλογικής ιδιοκατανάλωσης ανοικτά και προσβάσιμα στα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, ιδίως όταν η συμμετοχή σε αυτά θα συνεπαγόταν, σε διαφορετική περίπτωση, οικονομική επιβάρυνση, καθώς και πολύπλοκες διοικητικές διαδικασίες και δαπάνες.
- (37) Για τη διάγνωση, τον σχεδιασμό, τη θέσπιση και την εφαρμογή μέτρων καταπολέμησης της ενεργειακής φτώχειας, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, σε όλα τα επίπεδα, πρέπει να ενημερώνονται και να κατανοούν τα βαθύτερα αίτια της ενεργειακής φτώχειας στις εκλογικές τους περιφέρειες. Το ευρωπαϊκό έτος Δεξιοτήτων 2023²⁴ και το Σύμφωνο για τις Δεξιότητες, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού θεματολογίου δεξιοτήτων²⁵, δίνουν την ευκαιρία στα μέλη του εν λόγω Συμφώνου να λάβουν κατάλληλη καθοδήγηση για την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Ο συμβουλευτικός κόμβος για την ενεργειακή φτώχεια²⁶ που χρηματοδοτείται από την Ένωση παρέχει διαδικτυακή και στοχευμένη κατάρτιση και στήριξη στα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κυβερνήσεων, σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια. Το έργο που έχει συντελεστεί σχετικά με τους δείκτες βοηθά επίσης τα κράτη μέλη να επιλέγουν και να διατυπώνουν δείκτες σε εθνικό και τοπικό επίπεδο²⁷.
- (38) Επιπλέον, οι εργαζόμενοι που βρίσκονται σε άμεση και τακτική επαφή με άτομα που διατρέχουν κίνδυνο ενεργειακής φτώχειας, όπως είναι οι εργαζόμενοι στον τομέα της φροντίδας υγείας ή της εκπαίδευσης ή οι κοινωνικοί λειτουργοί, καθώς και οι ενεργειακοί σύμβουλοι, θα πρέπει να έχουν τις δεξιότητες να εντοπίζουν την ενεργειακή φτώχεια και να παρέχουν συμβουλές και πληροφορίες σε ενεργειακά φτωχά νοικοκυριά. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν συμβουλές σχετικά με βασικά μέτρα μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας, επεξήγηση των λογαριασμών ενέργειας, συμβουλές σχετικά με τη στέγαση και τα δικαιώματα των ενοικιαστών έναντι εξώσεων ή που πρέπει να απευθυνθούν για περαιτέρω συμβουλές ή στήριξη.
- (39) Το ζήτημα των δεξιοτήτων αφορά επίσης τους ίδιους τους καταναλωτές. Για να μπορέσουν να επωφεληθούν από τη μετάβαση στην πράσινη ενέργεια, οι καταναλωτές χρειάζονται κίνητρα και δεξιότητες για να ασχοληθούν πιο δραστήρια με την ενέργεια, μέσω υψηλότερου ενεργειακού και ψηφιακού γραμματισμού, σύμφωνα τόσο

²³ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2019/943 και (ΕΕ) 2019/942, καθώς και των οδηγιών (ΕΕ) 2018/2001 και (ΕΕ) 2019/944, με σκοπό τη βελτίωση του σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της Ένωσης [COM(2023) 148 final]

²⁴ Απόφαση (ΕΕ) 2023/936 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος Δεξιοτήτων (ΕΕ L 125 της 11.5.2023, σ. 1).

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα» [COM(2020) 274 final].

²⁶ [Συμβουλευτικός κόμβος για την ενεργειακή φτώχεια \(EPAH\) \(europa.eu\)](https://energy-poverty.ec.europa.eu/observing-energy-poverty/national-indicators_en)

²⁷ https://energy-poverty.ec.europa.eu/observing-energy-poverty/national-indicators_en

με τις ενεργειακές τους ανάγκες όσο και με τους στόχους μείωσης της ενέργειας. Τούτο απαιτεί δεξιότητες όπως η χρήση έξυπνων μετρητών και η αξιοποίηση της ευελιξίας της ζήτησης και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα ευάλωτα νοικοκυριά και στα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, ώστε να τα βοηθήσουμε να αυξήσουν τον ενεργειακό, χρηματοοικονομικό και ψηφιακό γραμματισμό τους και να ξεπεράσουν τη δυσκολότερη θέση εκκίνησης τους, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της υιοθέτησης καινοτόμων τεχνολογιών. Ορισμένες ομάδες ενδέχεται να έχουν περιορισμένες επιλογές για τη λήψη κατάλληλων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διαμένουν σε ενοικιαζόμενα καταλύματα, κοινωνικές κατοικίες ή άλλου είδους μη ιδιόκτητες κατοικίες.

- (40) Για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας διατίθεται χρηματοδότηση. Τουλάχιστον το 30 % του συνολικού ποσού του προϋπολογισμού της Ένωσης στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τα έτη 2021 – 2027²⁸ και του συνολικού ποσού του Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁹ και τουλάχιστον το 37 % του συνολικού ποσού του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας³⁰ θα πρέπει να δαπανώνται για την ενσωμάτωση κλιματικών στόχων. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχουν μεγάλα περιθώρια χρηματοδότησης διαρθρωτικών μέτρων για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, τα κράτη μέλη έχουν διαθέσιμα σημαντικό μερίδιο των πόρων σε μέτρα ενεργειακής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένης της ανακαίνισης κτιρίων. Κατά την αναθεώρηση των σχεδίων και τη συμπερίληψη των κεφαλαίων για το REPowerEU, η ενεργειακή φτώχεια διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως ένας από τους έξι στόχους στους οποίους θα πρέπει να συμβάλουν οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής³¹ παρέχουν επίσης σημαντικές επενδύσεις για την εφαρμογή μέτρων ενεργειακής απόδοσης, μεταξύ άλλων ειδικά για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.
- (41) Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης³², στο πλαίσιο του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, συμβάλλει στη χρηματοδότηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης σε περιοχές που αντιμετωπίζουν σοβαρά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα τα οποία απορρέουν από τη διαδικασία μετάβασης προς τους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους της Ένωσης για το 2030. Σε πολλές από αυτές τις περιοχές συγκεντρώνονται σημαντικά ποσοστά ενεργειακής φτώχειας. Επιπλέον, η ενεργειακή φτώχεια είναι επίσης επιλέξιμη για χρηματοδότηση από εθνικά έσοδα στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας εκπομπών της Ένωσης που θεσπίστηκε με την οδηγία 2003/87/ΕΚ του

²⁸ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2020, για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τα έτη 2021 έως 2027 (ΕΕ L 433I της 22.12.2020, σ. 11).

²⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση Μέσου Ανάκαμψης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στήριξη της ανάκαμψης μετά την κρίση COVID-19 (ΕΕ L 433 I της 22.12.2020, σ. 23).

³⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

³¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 60).

³² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³³, και των κονδυλίων στο πλαίσιο του Ταμείου Εκσυγχρονισμού³⁴ και μέσω του επικείμενου Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα.

- (42) Η Επιτροπή διαχειρίζεται έργα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE)³⁵. Επιπλέον, μέσω του χρηματοδοτούμενου από την Ένωση συμβουλευτικού κόμβου για την ενεργειακή φτώχεια, παρέχει τεχνική βοήθεια στους δήμους για τη διάγνωση της ενεργειακής φτώχειας, καθώς και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση τοπικών στοχευμένων δράσεων. Στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης³⁶, η Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη, κατόπιν αιτήματός τους, στις προσπάθειές τους να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν μεταρρυθμίσεις, μεταξύ άλλων στον τομέα της ενεργειακής φτώχειας, της ανακαίνισης κτιρίων και της εκπόνησης των κοινωνικών σχεδίων για το κλίμα.
- (43) Τα διαρθρωτικά μέτρα, ιδίως εκείνα για την πρόσβαση στην ενεργειακή απόδοση, την ανακαίνιση κτιρίων ή τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, απαιτούν σημαντική αρχική και συνεχή χρηματοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 28 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791. Είναι σημαντικό οι δημόσιες δαπάνες και τα συστήματα χρηματοδότησης να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένα ώστε να στηρίζουν τα ευάλωτα νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια, να κινητοποιούν περαιτέρω ιδιωτικές επενδύσεις, να προωθούν δανειοδοτικά προϊόντα ενεργειακής απόδοσης και να παρέχουν δημόσιες εγγυήσεις. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να μεριμνούν ώστε τα σχέδια και τα προγράμματά τους που χρηματοδοτούνται από τα ταμεία της Ένωσης να στοχεύουν σε ευάλωτα νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια, δημιουργώντας παράλληλα συνέργειες σε ολόκληρη την Ένωση και μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών σχεδίων και προγραμμάτων.
- (44) Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια στερούνται ιδίων πόρων και έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε εμπορικά δάνεια, αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση σε χρηματοδότηση για επενδύσεις. Ως εκ τούτου, τα εν λόγω νοικοκυριά χρειάζονται δημόσια χρηματοδοτική στήριξη που μπορεί να λάβει τη μορφή άμεσης αρχικής επιδότησης, άμεσης πληρωμής για έργα ενεργειακής απόδοσης ή ανακαίνισης, δημόσιου δανείου που επιτρέπει στα νοικοκυριά να αποπληρώσουν τη δημόσια επένδυση ενώ παράλληλα κάνουν

³³ Οδηγία (ΕΕ) 2023/959 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Μαΐου 2023 για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Ένωσης και της απόφασης (ΕΕ) 2015/1814 σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία αποθεματικού για τη σταθερότητα της αγοράς όσον αφορά το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Ένωσης (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

³⁴ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2020/1001 της Επιτροπής, της 9ης Ιουλίου 2020, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη λειτουργία του Ταμείου Εκσυγχρονισμού για τη στήριξη επενδύσεων στον εκσυγχρονισμό των ενεργειακών συστημάτων και στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης ορισμένων κρατών μελών [C(2020)4541]

³⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/783 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 (ΕΕ L 172 της 17.5.2021, σ. 53).

³⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 1)

οικονομία στους λογαριασμούς ενέργειας, δανείων μηδενικού έως χαμηλού επιτοκίου ή οποιουδήποτε άλλου καινοτόμου τρόπου χρηματοδότησης που θα τους βοηθήσει να χρηματοδοτήσουν έργα ενεργειακής ανακαίνισης,

ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

Τμήμα I — Εφαρμογή του νομικού πλαισίου

1. Να λάβουν άμεσα μέτρα για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή του ορισμού για την ενεργειακή φτώχεια σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 52 της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791. Ο εθνικός ορισμός θα πρέπει να διακρίνει την έννοια της «ενεργειακής φτώχειας» από την έννοια των ευάλωτων πελατών, βάσει του άρθρου 3 της οδηγίας 2009/73/ΕΚ, του άρθρου 28 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 και του άρθρου 24 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο της οδηγίας (ΕΕ) 2023/1791.
2. Να διασφαλίσουν ότι οι διαφορές μεταξύ των εννοιών των ευάλωτων πελατών και της ενεργειακής φτώχειας, καθώς και η συμπληρωματικότητά τους, αντικατοπτρίζονται δεόντως στις πολιτικές και στα μέτρα σε εθνικό επίπεδο, κάτι που θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να προετοιμάσουν σχετικές δέσμες μέτρων πολιτικής για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και μέτρα ενδυνάμωσης.
3. Να αξιοποιήσουν το ολιστικό πλαίσιο που θεσπίστηκε από τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα, προκειμένου να αναλύσουν και να επικαιροποιήσουν το ζήτημα της ενεργειακής φτώχειας στην επικράτειά τους και να εξετάσουν τρόπους αντιμετώπισής του. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ξεκινήσουν να εκπονούν τα κοινωνικά σχέδιά τους για το κλίμα.
4. Να εξετάσουν τους δείκτες που παρέχονται σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο για τον προσδιορισμό του αριθμού των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και να συμμετάσχουν στις έρευνες στο πλαίσιο των σχετικών ενοτήτων των ευρωπαϊκών στατιστικών για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην ποιότητα των δεδομένων και τη συγκρισιμότητα των εναλλακτικών πηγών δεδομένων και να είναι διαφανή ως προς τους δείκτες που χρησιμοποιούν για τον εντοπισμό και την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας (συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για τα δεκατημόρια εισοδήματος).

Τμήμα II — διαρθρωτικά μέτρα, οικονομική προσιτότητα και πρόσβαση στην ενέργεια

5. Να κάνουν σαφή διάκριση μεταξύ διαρθρωτικών μέτρων για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και μέτρων για τη βελτίωση της οικονομικής προσιτότητας της ενέργειας.
6. Να δώσουν προτεραιότητα σε αποτελεσματικά και καλά στοχευμένα διαρθρωτικά μέτρα για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της ενεργειακής φτώχειας, όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, την ανακαίνιση κτιρίων, τη θερμική μετασκευή (με παράλληλο σεβασμό του χαρακτήρα των κτιρίων), καθώς και την πρόσβαση σε ενεργειακά αποδοτικές συσκευές και σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Τα κράτη μέλη μπορούν να συνοδεύουν τα διαρθρωτικά μέτρα με καλά στοχευμένα μέτρα για τη βελτίωση της οικονομικής προσιτότητας της ενέργειας, όπως στοχευμένη

εισοδηματική στήριξη και κοινωνικά τιμολόγια, ή για την προσωρινή στήριξη των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια.

7. Να θεσπίσουν μέτρα για την πρόληψη των αποσυνδέσεων των καταναλωτών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και των ευάλωτων καταναλωτών, μέσω στοχευμένων καθεστώτων χρηματοδοτικής στήριξης και δράσεων, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, που να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, σχέδια πληρωμών και συμβουλές για την ενεργειακή απόδοση, εναλλακτικές συμβάσεις εφοδιασμού ή αρωγή από κοινωνικές υπηρεσίες και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Για την περαιτέρω προστασία των καταναλωτών και τη διασφάλιση της συνέχειας του εφοδιασμού, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ορίσουν ύστατο προμηθευτή.
8. Να διασφαλίσουν τη συνοχή μεταξύ των πολιτικών, ιδίως μεταξύ ενεργειακών και κοινωνικών πολιτικών, και να αποφύγουν αντιφατικά μέτρα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμπεριλάβουν την ενεργειακή φτώχεια σε ευρύτερες και ολοκληρωμένες κοινωνικές πολιτικές και προσεγγίσεις κοινωνικής δικαιοσύνης και να εφαρμόσουν συμπεριληπτικές πολιτικές ενδυνάμωσης, ιδίως για νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, ενοικιαστές, καθώς και άτομα που ζουν σε κοινωνικές κατοικίες και διαμένουν σε κτίρια με τη χειρότερη ενεργειακή απόδοση.

Τμήμα III — Διακυβέρνηση

10. Να διασφαλίσουν ενισχυμένη διακυβέρνηση με ολιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, συμπεριλαμβανομένης της διυπηρεσιακής και κάθετης συνεργασίας μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών δομών διακυβέρνησης, με στενότερη συνεργασία με ευάλωτα νοικοκυριά και σχετικούς ενεργειακούς και κοινωνικούς εταίρους και ενδιαφερόμενα μέρη.
11. Να εξετάσουν το ενδεχόμενο ορισμού και ενδυνάμωσης των εθνικών παρατηρητηρίων ενεργειακής φτώχειας, στα οποία μπορούν να συμμετέχουν δημόσιες αρχές, πανεπιστήμια, ΜΚΟ, πάροχοι και προμηθευτές ενέργειας, δίνοντάς τους παράλληλα σαφή εντολή και τα μέσα για τον εντοπισμό, την παρακολούθηση και την ανάλυση της κατάστασης της ενεργειακής φτώχειας σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο για την τεκμηρίωση της λήψης αποφάσεων.

Τμήμα IV — Εμπιστοσύνη, συνεργασία και επικοινωνία

12. Κατά τον σχεδιασμό μέτρων και δράσεων για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στη στοχευμένη και εξατομικευμένη επικοινωνία που δημιουργεί εμπιστοσύνη μεταξύ των δικαιούχων των σχετικών καθεστώτων και αποφεύγει τον στιγματισμό των ευάλωτων ομάδων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν ειδικευμένους εργαζομένους πρώτης γραμμής που

αναφέρονται στο σημείο 21 για να βοηθούν στον εντοπισμό και την παροχή συμβουλών σε νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν ενεργειακή φτώχεια.

13. Να εντείνουν τις ενημερωτικές εκστρατείες για την ενεργειακή απόδοση με στόχο τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι εν λόγω πληθυσμιακές ομάδες λαμβάνουν εξατομικευμένες πληροφορίες και συμβουλές, αξιοποιώντας παράλληλα όλο το δυναμικό των δικτύων παροχής συμβουλών στον τομέα της ενέργειας και των υπηρεσιών μίας στάσης. Οι εν λόγω εκστρατείες θα πρέπει να ενθαρρύνουν την υιοθέτηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και στον τομέα της ενοικίασης, μετριαζοντας τον διαχωρισμό των κινήτρων μεταξύ ιδιοκτητών και ενοικιαστών και μειώνοντας την ενεργειακή φτώχεια μέσω της μείωσης των λογαριασμών ενέργειας που θα προκύψει από ανακαινίσεις.

Τμήμα V — Ενεργειακή απόδοση

14. Να λάβουν μέτρα για την επιτάχυνση του ρυθμού ανακαίνισης των κτιρίων με τη χειρότερη ενεργειακή απόδοση, με τρόπο που να εξασφαλίζει τουλάχιστον την ίδια εξοικονόμηση που χρειάζεται το νοικοκυριό για την επίτευξη επαρκούς θερμικής άνεσης στους εσωτερικούς χώρους. Τα μέτρα στήριξης για τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ιδιοκτησιακή δομή στην αγορά κατοικίας και να μην αποκλείουν τους ιδιοκτήτες κατοικιών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, αφενός, και τους ενοικιαστές, αφετέρου.
15. Να θεσπίσουν κανονιστικές και κοινωνικές διασφαλίσεις και να αναλύσουν το μείγμα πολιτικής για να διασφαλιστεί ότι το κόστος στέγασης μετά από βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης ή ανακαινίσεις κατοικιών δεν οδηγεί σε υπερβολικές αυξήσεις των ενοικίων, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα έλλειψης οικονομικής προσιτότητας, εκτοπισμό των ενοίκων, εξώσεις και αστικό εξευγενισμό.
16. Να θεσπίσουν καθεστάτα που να επιτρέπουν την πρόσβαση των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια σε ενεργειακά αποδοτικές οικιακές συσκευές, προκειμένου να μειωθούν οι λογαριασμοί ενέργειας τόσο των ενοικιαστών όσο και των ιδιοκτητών κατοικιών.
17. Να επιταχύνουν την ανάπτυξη έξυπνων συστημάτων μέτρησης που επιτρέπουν στους καταναλωτές να έχουν έγκαιρη πρόσβαση στην οικεία κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και να διαχειρίζονται την ενεργειακή τους κατανάλωση, αποκομίζοντας οφέλη από την πρόοδο της ενεργειακής τεχνολογίας και την ψηφιοποίηση. Οι προσπάθειες αυτές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανάγκες των πελατών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και των ευάλωτων πελατών και να τηρούν τα πρότυπα της Ένωσης για την προστασία των δεδομένων.

Τμήμα VI — Πρόσβαση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

18. Να διασφαλίσουν ότι τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στα οφέλη από την απανθρακοποίηση και σε μια κοινωνικά δίκαιη μετάβαση. Όλα τα νοικοκυριά θα πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση στη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και καινοτόμων ενεργειακών τεχνολογιών και να ωφελούνται από τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων στον τομέα της θέρμανσης.
19. Να διευκολύνουν την πρόσβαση των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια σε καθεστώα κοινής χρήσης ενέργειας, μεταξύ άλλων με την άρση των οικονομικών φραγμών εισόδου για τα εν λόγω νοικοκυριά, και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των δήμων στα εν λόγω καθεστώα.

Τμήμα VII — Δεξιότητες

20. Να διασφαλίσουν ότι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής σε όλα τα επίπεδα διοίκησης, καθώς και οι επαγγελματίες και οι σύμβουλοι στον τομέα της ενέργειας εκπαιδεύονται σε ενεργειακά θέματα, μεταξύ άλλων σε θέματα που σχετίζονται με την ενεργειακή φτώχεια, λαμβάνοντας υπόψη τις πολυδιάστατες πτυχές της ενεργειακής φτώχειας και το πλαίσιο της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν χρήση της διαθέσιμης τεχνικής υποστήριξης της Ένωσης στον τομέα αυτό.
21. Να αναπτύξουν προγράμματα για την κατάρτιση των εργαζομένων πρώτης γραμμής όσον αφορά την ενεργειακή φτώχεια και τις λύσεις πράσινης ενέργειας. Στους εργαζομένους πρώτης γραμμής στους οποίους θα απευθύνονται τα εν λόγω προγράμματα θα πρέπει να περιλαμβάνονται εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας ή άλλοι επαγγελματίες που μπορούν να συμβάλουν στον εντοπισμό νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και να τους παρέχουν άμεσα συμβουλές και πληροφορίες σχετικά με λύσεις για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και την πρόσβαση σε πιο προσιτές και καινοτόμες πηγές ενέργειας.
22. Να προσφέρουν στοχευμένα μαθήματα κατάρτισης για νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με χαμηλές ψηφιακές δεξιότητες. Τα μαθήματα αυτά θα πρέπει να ενισχύουν την ευαισθητοποίηση για τον ενεργειακό και ψηφιακό γραμματισμό των νοικοκυριών που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια, να τους δίνουν τη δυνατότητα να ελέγχουν καλύτερα τους λογαριασμούς ενέργειάς τους και να συμμετέχουν ενεργά στην καθαρή και δίκαιη ενεργειακή μετάβαση.

Τμήμα VIII — Χρηματοδότηση

23. Να αξιολογήσουν τη διαθέσιμη χρηματοδότηση της Ένωσης για την περαιτέρω αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, μέσω εξατομικευμένων καθεστώτων στήριξης της ενεργειακής απόδοσης με βάση το εισόδημα, που να επιτρέπουν στα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια να έχουν πρόσβαση σε συλλογικά συστήματα ιδιοκατανάλωσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να απλοποιήσουν όσο το δυνατόν περισσότερο τις προϋποθέσεις για την υποβολή αιτήσεων χρηματοδότησης και να περιορίσουν τον αριθμό των διοικητικών εμποδίων και των συνοδευτικών δαπανών για τις εν λόγω αιτήσεις.
24. Να σχεδιάσουν ειδικά καθεστάτα στήριξης της ενεργειακής απόδοσης με στόχο τα νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια. Κατά τη θέσπιση των εν λόγω καθεστώτων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι τα νοικοκυριά αυτά δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να πληρώσουν προκαταβολικά τις δαπάνες ανακαίνισης, παρόλο που θα τους επιστραφούν στη συνέχεια, και ότι δεν ωφελούνται από πριμοδοτήσεις και εκπτώσεις φόρου, δεδομένου ότι ο φόρος εισοδήματός τους είναι ελάχιστος.
25. Να στηρίξουν την ανάπτυξη και την κλιμάκωση καινοτόμων καθεστώτων χρηματοδότησης για δράσεις και καθεστάτα ανανεώσιμης ενέργειας και ενεργειακής απόδοσης που προορίζονται ειδικά για νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια.

Βρυξέλλες, 20.10.2023

*Για την Επιτροπή
Kadri SIMSON
Μέλος της Επιτροπής*

